

În mai puțin de o lună Statele Unite ale Americii îl vor alege pe cel de-al 45-lea președinte. În jurul acestui eveniment s-au iscat discuții și controverse fără precedent, atât pe plan intern, cât și în mediul internațional, discuții care cu siguranță se vor amplifica în următoarele săptămâni, pe măsură ce ziua alegerilor se apropie. Dar de ce ne interesează pe noi cine va deveni președintele SUA? Creșterea locurilor de muncă din Michigan sau Ohio, ori propunerile pentru reforma învățământului american nu sunt teme de interes major pentru europeni sau pentru zona Asia-Pacific, și totuși, aceste alegeri par a fi subiectul zilei aproape în toată comunitatea internațională.

Nu este important cu cine ținem sau care personaj ne este mai simpatic, important este să înțelegem mesajul și tendințele din spatele lui, deoarece dincolo de voințe sau opțiunile noastre personale, ceea ce se întâmplă în America ne afectează pe toți. Diferențele dintre cei doi candidați angajați în cursa pentru Biroul Oval se răsfrâng dincolo de clasicul clivaj stânga (democrat) - dreapta (republican), discursurile celor doi oponenti trecând de câteva ori dincolo de barierele ideologice ale partidelor din care provin. Pe de o parte admirația manifestată de Donald Trump față de președintele rus Vladimir Putin pune Statele Unite în poziția de a abandona rolul de gardian al democrației, iar pe de altă parte, insinuarea democraților că Trump este omul infiltrat de ruși nu face decât să zguduie sistemul, făcând Federației Ruse un cadou neașteptat, care, fără să facă absolut nimic, s-a trezit peste noapte un actor important, poziție care convine de minune Kremlinului.

Globalism sau Americanism?

Atunci când cei doi oponenti sunt pe scenă, în ceea ce se consideră a fi cea mai urmărită dezbatere prezidențială din istorie, nu doar americanii sunt interesați de ceea ce au de spus candidații. Oamenii din întreaga lume vor să știe dacă următorul președinte american va fi alături de ei sau nu.

Semnificația mesajului de campanie al lui Donald Trump - americanism nu globalism - transcende dincolo de personaj sau de campania electorală, iar înaintea celor două debateri prezidențiale consumate deja, trendul era destul de clar în favoarea candidatului republican. Orice explicație bazată doar pe carisma personajului este, în mod evident, simplistă. O asemenea ascensiune care a spulberat toate predicțiile are o explicație sociologică. Donald

Trump este expresia unui val identitar care s-a conturat de mai multă vreme în Statele Unite, dar care, odată cu apariția lui Donald Trump a erupt intempestiv. Cine suntem noi astăzi? - se întreba Samuel P. Huntington în 2004. Interogația este esențială aici, căci fără un răspuns clar nu este deloc clară nici definirea intereselor politice ale comunității: "Interesul național derivă din identitatea națională. Trebuie să știm cine suntem înainte de a ști care ne sunt interesele."

În tabăra cealaltă, Hillary Clinton reprezintă modelul de continuitate al politicilor americane începute încă din 1945, cu un rol proeminent al SUA în NATO (care acum include și multe țări din flancul estic), politici de parteneriat cu Uniunea Europeană sau cu zona Asia-Pacific. Donald Trump nu împărtășește această viziune, neînțelegând că politica nu înseamnă doar afaceri, iar cooperările bi- și/sau multilaterale înseamnă mai mult decât un câștig financiar. El dă preț fiecărui tratat, fapt care dă frisoane, în special membrilor NATO, iar afinitatea lui pentru Vladimir Putin întărește sentimentul de neliniște al liderilor europeni. Izolaționismul sugerat de candidatul republican ne face să ne ducem 100 de ani înapoi în istorie, și să derulăm filmul evenimentelor care s-au derulat de la abandonarea doctrinei Monroe. Americanii au trecut Atlanticul în 1916, intrând în Primul Război Mondial, apoi s-au retras, rezultatul fiind apariția Republicii de la Weimar și câțiva ani mai târziu ascensiunea nazistă, culminând cu izbucnirea celui de al Doilea Război Mondial.

În 1945, după ultima retragerea americanilor din Europa, Războiul Rece a fost cel care și-a făcut loc în vidul creat. În istorie și în geopolitică, la fel ca în natură, nu există spațiu gol și netocmit. În 2012, președintele american în exercițiu s-a retras, mai mult sau mai puțin anunțat, din Europa, inițiind campaniile pentru America de Sud sau Pivotul Asiatic. Rezultatul golului lăsat în Europa s-a materializat prin dosarul ucrainean sau prin anexarea Crimeii. De aceea liderii europeni o preferă pe Hillary Clinton. Cu excepția conservatorilor britanici și a doamnei Marine le Pen!

Orice discuție (despre alegerile din 8 noiembrie) în afara granițelor americane se va purta pe teme de politică externă. La fel cum aminteam la începutul articolului, pe europeni îi interesează mai puțin reformele interne propuse de cei doi candidați, dar îi interesează dacă America va mai fi partenerul lor strategic și dacă președintele american va fi alături de ei sau nu. Pentru că Europa-copilul nu a reușit să devină Europa-matură care să își poată purta singură de grijă.

Pro-choice sau Pro-life ?

Pe plan intern poziția celor doi candidați se aliniază - sub câteva aspecte - cu platforma partidelor din care provin: Hillary Clinton este pro-choice (libertatea femeilor de a decide asupra propriului corp), sprijină DREAM Act și facilitarea căilor de obținere a cetățeniei și susține legea controlului asupra armelor, iar Donald Trump este pro-life (împotriva întreruperilor de sarcină), este împotriva tuturor imigranților ilegali și susține că va construi un zid la granița cu Mexicul, și

este împotriva controlului asupra armelor.

Bătălia dintre cei doi candidați va fi, cel mai probabil, decisă de așa-numitele swing-states. Nehotărâții. Ei ar putea fi cheia succesului pentru unul dintre cei doi candidați. Dacă cei proveniți din familii de imigranți și femeile se vor alinia în spatele lui Hillary Clinton, aceasta are mari șanse să devină următorul președinte american. Însă zarurile nu s-au aruncat încă, și nici măcar după ce-a de a doua dezbatere prezidențială nu putem spune că America are președinte, deși unele sondaje o plasează pe Hillary Clinton în față, cu un avans de unsprezece procente. Ultima dezbatere va fi, probabil, decisivă. Dacă fosta primă-doamnă va reuși să își consolideze trendul ascendent, acest lucru i-ar putea aduce mandatul prezidențial, deoarece, sociologic vorbind, cei nehotărâți se aliniază trendului.

Ceea ce vedem azi pe scena alegerilor prezidențiale americane, ar putea fi o bătălie între două variante de identitate americană: America devine lumea - globalism, ilustrată de candidatul democrat Hillary Clinton sau America este America - americanism/izolaționism, reprezentată de candidatul republican Donald Trump.

Ioana-Nelia Constantin-Bercean

- [**ANALIZA. Turcia - Rusia: Istoria unei relații sinuoase**](#)
- [**Analiza: Siria și retorica prudentă a Occidentului**](#)